

Regelmatig ving ik Teeken in het net, waarvan ik me in de laatste jaren haast uitsluitend bedien, om er tweevleugelige insecten mee te vangen.

Bij die vangst wordt 't net alleen maar, heen en weer, door de lucht gezwaaid; gras en struiken worden er niet mée beroerd.

Dikke, „volgezogen” Teeken zal men natuurlijk op dergelijke wijze niet vangen.

M'n vondsten bestonden uitsluitend uit magere, hongerige dieren. Ze waren ongeveer 2 m.M. groot en moesten gezeten hebben op de takken van struiken, vanwaar ze zich, bij m'n nadering, in 't net lieten neervallen.

Wie zich van een sleepnet zou willen bedienen, kan heel waarschijnlijk in 't Limbrichterbosch massa's *Ixodes ricinus* verzamelen.

De levenswijze der Gewone Teek is op vandaag een open boek. Van af Aristoteles tot in onze dagen hebben talrijke onderzoekers zich met haar bezig gehouden.

Onder de mijten, waartoe de Ixodiden behooren, nemen ze in meer dan één opzicht, een gansch bijzondere plaats in.

In 't begin van haar bestaan heeft de larve slechts zes poten; tracheeën mist ze totaal.

Gedurende dit stadium voert 't beestje reeds een parasietisch leven. 't Werd aangetroffen op Zeven-slapers (*Myoxus quercinus*), op Eekhoortjes en Mollen.

Zoowel in den eersten, alsook in alle andere ontwikkelings toestanden is „de klaplooperij”. 't parasitisme slechts tijdelijk. Bij elk stadium vindt men zoowel „nuchtere” als „volgezogen” dieren. Oppervlakkig bekeken lijken ze heel weinig op elkaar. „De volwassen geslachtsdieren treft men aan, in „nuchteren” toestand, vrijrondzwervend, zegt Taschenberg, maar er immer op uit, om dier of mensch aan te klampen; 't wijfje tracht zich ten koste van zijn gastheer te mesten, 't mannetje zoekt de gelegenheid op om zich met een vrouwelijk exemplaar

teristieke laagveenplanten. Doch wegens hare zeldzame *Drosera anglica*, (Lange zonnedaauw) verdient ze gespaard te blijven.

Laten we hopen dat ons nog één jaartje gegeven wordt om dit „vliegenvangertje” elders veilig onder te brengen.

Daarvoor bestaat alle kans. 't „Eerste” zal evenmin als 't „Tweede” „Rumpener Ven” (vlak hiernaast, naar Schrievershei toe) zoo dadelijk reeds ontgonnen worden.

Onder veilig geleide van ons medelid, den Hr. A. v. Camp, Hoofd der school te Spaubeek, togen we nu, langs den Ouden Romeinschen heirweg, de bosschen in, naar 't *Engelsch broek*.

Utricularia neglecta en *minor*, (Vergeeten- en klein blaasjeskruid) waren er nog in overvloed. Ze hadden dezen zomer weer 'ns mild gebloeid. Daarom zochten we haar vruchten. Doch te vergeefs. Reeds zaten ze vol winterknoppen. Blijkbaar kunnen ze 't zaad missen. Langs vegetatieven weg weten ze in haar voortplanting te voorzien.

Langs en over de vele „Kempkes” ging 't nu weer terug naar „de Wolfskeel”, ook, uit Natuurhistorisch oogpunt, 'n belangrijke plek, de eenige waar nog *Arnica montana*, *Wolverlei* of *Valkruid* gevonden wordt.

Ze is eigendom der Staatsmijnen.

't Nieuwe spoor, 'twelk de mijn met den tegenoverliggenden heuveltop verbindt, ligt reeds vlak naast haar.

Westwaarts van „de Wolfskeel”, naast de beek, beschouwden we nog eens de plek, waar in vroeger dagen 'n molen schijnt gelegen te hebben.

De omwalling van 'n diepen greppel, die nog met de beek in verbinding staat, wijst o.i. daar duidelijk op, zooals ook 't „Taplaok”, 'n oude molenvijver, die thans

te paren. Een volwassen wijfje wordt, als 't op een hond zit, in 9 dagen ongeveer 11 m.M. lang en zóó elastisch, dat 't, wanneer 't op den grond valt, gelijk een gummibal omhoog springt.”

Sillard.

H. SCHMITZ S.J.

Aanwinsten voor de Zuid-Limburgsche Flora.

Tunica prolifera Scop. — Mantelanjelier.
Helichrysum arenarium D.C. — Stroobloem.

De heer J. Pagnier te Maastricht had 't geluk deze twee zeldzame planten te ontdekken op de mergelheuvels bij Bemelen.

De eerste is voor ons geweest wel geen heel onbekende. Reeds Dumoulin geeft ze aan op den Pietersberg. Maar ze is daar sinds jaren niet meer teruggevonden. Elders in Zuid-Limburg werd ze nimmer aangetroffen.

Haar geograafisch verspreidingsgebied omvat gansch Europa.

Doch ook in Noord-Nederland blijft ze 'n zeldzame soort.

In naburig Duitsch gebied kon men haar, tot voor ettelijke jaren, aantreffen bij den Lousberg te Aken.

In 't aangrenzend Belgisch- en Neutraal gebied hebben we haar, vóór den oorlog, nog gezien nabij Moresnet en 't dorp Limburg.

Ze houdt 't meest van zand- en kiezelgrond. Als men haar op mergelheuvels tegenkomt is zulks waar deze door zand of kiezel bedekt worden.

Op de geologische kaarten kunnen deze deklagen niet overal nauwkeurig worden aangegeven.

Dergelijke lagen vindt men niet alleen op de groote plateau's van den Pietersberg en van Berg en Terblijf of op 't plioocene eilandje, de Vrouwenheide te Ubagsberg, waar ze 'n enorme dikte kunnen bereiken, maar óók bedekken ze de toppen van

't heele jaar door nog water moet bevatten, getuige de sphagnumlaag, hier aanwezig.

De plaats leek ons 'n hoekje waarin nog een en ander zou kunnen ondergebracht worden.

Als 't Bestuur van 't Natuurhist. Genootschap eens aanklopte bij 't Bestuur der Staatsmijnen en 't Gemeentebestuur van Brunssum, met verzoek beide plaatsen te willen sparen.... Wie weet....

In elk geval, óns helpt 't niks, zelfs niet als we zouden weenen en zouden vloeken over de verwoesting waarvan, op botanisch gebied, de industrie schuldig is.

* * *

'n Weldadige afleiding in de ergernis, welke we op dezen tocht hadden beleefd, vonden we, bij onze terugreis, in de aanschouwing van 't nieuwe plantsoen bij de Staatsmijn Hendrik.

Zoowel de aanleg, waartoe 't terrein zich uitstekend leent, als 't gehalte der planten zijn keurig.

Wat zullen de vele mooie coniferen, van uitmuntende hoedanigheid, ook 's winters aan dit industriegebouw 'n frisch aanzien geven!

Laten we hopen, dat honden streng zullen geweerd worden, deze toch kunnen zoo'n aanplanting meer nadeel doen dan een heele mikrowereld.

Maar toch, ondanks het goede slot van onze excursie, waren we ditmaal — óók voor den eersten keer — blij toen we al 't geraas, den stank en het stof, vlak in de buurt van „Walderput” en „Sternbach”, achter den rug hadden.

Nuth, Sept. 1917.

A. DE WEVER.

lal van andere heuvels, zij 't dan ook soms zóó, dat ze in de hellingen, tot vlak aan de blootkomende mergel reiken en men op zulke plekken geen laagje kleefklei bespeurt.

Daarom vindt men op de uitgestrekte heuvelrijen van Bemelen (Strooberg, Winkelberg en Molenberg), Cadier en Keer (Heerderberg, Schiepersberg = Koeberg), zoo weinig kalkminnende planten.

Terwijl sommige krijtheuvels (o.a. Welterberg, Kunrade, Eiserberg, Dolsberg enz.) op verschillende plekken rood zien van *Centaurea Scabiosa*, *Carduus acaulis*, of violet-blauw van *Gentiana germanica*, zal men deze planten op genoemde heuvelrijen maar schaarsch aantreffen. Alléén aan de randen van 't onbedekt krijt in de hellingen zullen er nog enkele arnizalige exemplaren te vinden zijn.

Om dezelfde reden vindt men er ook zoo weinig Orchideeën.

Wel zijn er een aantal plantsoorten, die, hoewel ze zich in de vrije natuur kiezel- of zandbodem uitzoeken, toch 't meest of zelfs uitsluitend in 't krijtland voorkomen; zoo o.a. *Lathyrus monlana*, *Potentilla verna*, *Myosotis sylvatica*, *Echium vulgare*, *Verbascum nigrum* enz.

't Geslacht „*Tunica*” verschilt zoo weinig van *Dianthus*, dat men nauwelijks onderscheid hiertusschen behoeft te maken.

Bij *Tunica* is de eigenlijke kelk nog door een schubvormigen buitenkelk omgeven (*Mantel-anjelier*).

Op iets voedzamen bodem dragen de hoofdstengel, en ook wel de zijtakken, eindstandige, tot een hoofdje vereenigde roode bloempjes. Op heel schralen, dorren grond kan de plant lager, dunner van stengel en éénbloemig worden. Deze laatste werd door Linnaeus onderscheiden als soort: *D. diminulus*. Bij uitzaaiing in goeden grond krijgt men echter meerslengelige, meerbloemige planten. We hebben derhalve slechts te doen met een standplaatsverschil, waaraan we 't beler achten geen afzonderlijken naam te geven.

De bladeren zijn aan de randen ruw. Of de exemplaren met gladde randen (*levis* Clav.) ook zaadvasl zijn, is nog niet vast gesteld.

* * *

Helichrysum arenarium was tot nu toe in Zuid-Limburg nog niet waargenomen.

Ook in Noord-Nederland is ze zeer zeldzaam. In België en Duitschland komt ze langs de grenzen niet voor. Men vindt ze pas veel meer Zuidwaarts.

Als haar geografisch gebied wordt opgegeven Zuid-Zweden en Midden- en Zuid-Europa.

't Is dus twijfelachtig of we hier al dan niet met 'n inlandsche soort te doen hebben. Waarschijnlijk werd ze aangevoerd, misschien wel met lucerne, die nu en dan nog nabij onze mergelgronden verbouwd wordt en waarmee heel wat vreemdeelingen uit 't plantenrijk in Z.-Limburg geïntroduceerd worden.

De Stroobloem houden we voor een onzer mooiste planten al is ze, vergeleken bij hare gekweekte soortgenooten, maar 'n nietig gewasje.

De fijne bloemkorfjes zijn bolvormig en slaan met 10—15 bij elkaar aan den top van den stengel. De kleur schommelt tusschen oranje- en citroengeel; de blaadjes zijn witwillig.

Niet de bloemen zelf, maar de omwindsels be-

zitten de schitterendste kleur; ieder omwindseltje is slechts een klein schubje, maar ieder hoofdje bevat er zooveel en de bloemen zitten met zooveel bij elkaar, dat ze daardoor den insecten dadelijk opvallen; de eigenlijke bloempjes zijn heel dun, buisvormig, en zoo verdeeld, dat de buitenste vrouwelijk, de binnenste tweeslachtig zijn, 'tgeen voor een goede bevruchting van belang is. Toch zijn ook zij nog geel gekleurd maar donkerder, zoodat ze een voordeelig contrast vormen.

De gele omwindseltjes zijn glad en perkamentachtig, alleen aan den voet met eenige haartjes voorzien. Zulke bloemhoofdjes kunnen zeer veel hitte en licht verdragen zonder dat hun kleur er onder lijdt, en zelfs jaren in gedroogden toestand bewaard blijven. Daarom behoort ook deze Stroobloem tot de groote groep van „Immortellen”, waarvan zooveel buitenlandsche soorten voor winterhoukeltten gekweekt worden. 't Edelweisz, hoewel ook tot de stroobloemen gerekend, bezit geen perkamentachtige omwindsels, maar witte droogvillige haren.

De geur van H. a. is nu juist niet aangenaam.

Gelukkig staat de vondst van den heer Pagnier veilig op 'n hooge rots.

Moge haar aanwezigheid, daarhoven op 'n haast onbereikbare hoogte, geene aanleiding geven tot halsbrekende toeren.

We hoorden zoo vaak, dat 't Zwitsersche Edelweisz menschenlevens kostte. 't Zou al erg genoeg zijn als we vandaag of morgen moesten hooren, dat de Stroobloem bij Bemelen gebroken armen of beenen had bezorgd aan een of anderen waaghals.

Laat ze er stilletjes groeien en zich vermenigvuldigen!

N u t h.

A. DE WEVER.

Een paar variëteiten van Coniferen op de Moorhei.

Op de Moorhei te Schinnen, waar tot voor enkele jaren eeuwenoude beuken stonden, zooals er nergens in ons gewest te zien waren, zijn sedert demmen aangeplant. Gelijk haast overal vormt hiervan de Gewone Boschden (*Pinus silvester* L.) de hoofdpartij; daarnaast heeft men ook de Gewone Fijnspar (*Picea excelsa* Lnk.) en de Wille Spar (*Picea alba* Lnk.) geprobeerd.

De beide laatste coniferen stellen meer eischen aan den bodem; deze moet iets vochtig zijn, terwijl ze ook aan een gelijkmatige warme vochtige rooken stofvrije lucht den voorkeur geven. Daarom ziet men er zulke prachtige groepen van in het naburig bergland.

De Gewone Fijnspar neigt zoo tot variatie in groeiwijze, vorm en kleur van naalden en kegels, dat er ruim 80 vormen beschreven zijn. Bij planten die zoo sterk variceren is 't niet moeilijk in ieder zaadzel van eenigen omvang nog vormen aan te treffen, die, van de reeds bekende, weer min of meer afwijken.